

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський державний екологічний університет

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні групи забезпечення спеціальності
207 «Водні біоресурси та аквакультура»
від «15» 08 2022 року протокол № 1
Голова групи: Шекк П.В.

УЗГОДЖЕНО
Декан (директор): Чугай А.В.
Природоохоронний факультет
(назва факультету, прізвище, ініціали)

СИЛЛАБУС

навчальної дисципліни
Історія та культура України

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 207 «Водні біоресурси та аквакультура»

(шифр та назва спеціальності)

«Охорона, відтворення та раціональне використання гідробіоресурсів»

(назва освітньої програми)

бакалавр

(рівень вищої освіти)

денна

(форма навчання)

1

(рік навчання)

1

(семестр навчання)

4/120

(кількість кредитів ЄКТС/годин)

іспит

(форма контролю)

українознавства та соціальних наук ОДЕКУ

(кафедра)

Автор: Слободянюк О.Р., ст..викладач кафедри українознавства та соціальних наук ОДЕКУ,

---

(прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

Поточна редакція розглянута на засіданні кафедри українознавства та соціальних наук від «12» серпня 2022 року, протокол №1

Викладачі: лекційні заняття - Слободянюк О.Р., ст..викладач
(вид навчального заняття: прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

практичні заняття – Слободянюк О.Р., ст..викладач
(вид навчального заняття: прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

Рецензент: Бубнов І.В., канд.. історичних наук, доцент кафедри українознавства та соціальних наук ОДЕКУ

Перелік попередніх редакцій

Прізвища та ініціали авторів	Дата, № протоколу	Дата набуття чинності

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета	Метою дисципліни є ознайомлення студентів - іноземців із світовим досвідом розв'язання актуальних проблем поточного суспільно-політичного життя в Україні, формування навичок політичної культури і вміння застосовувати історичні знання в своїй професійній і громадській діяльності
Компетентність	<p>K01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>K02 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>K06 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності</p>
Результат навчання	<p>P04. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.</p> <p>P02 Знати історію України та її культуру, процеси незалежності, територіальну цілісність та демократичний устрій України.</p> <p>P06 Використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності.</p>
Базові знання	Завдання дисципліни подати наукову періодизацію історії України, характерні риси основних періодів української історії, їх особливості, визначальні події та явища в кожному з них; розкрити історію суспільно-політичних, культурних та соціально-економічних процесів в Україні, основні етапи українського національно-визвольного руху, його конкретний зміст та організаційні форми; висвітлити зміст і особливості розвитку української матеріальної та духовної культури, її взаємозв'язок із світовою культурою.
Базові вміння	<ul style="list-style-type: none"> - самостійно осмислювати загальні закономірності розвитку суспільства, враховуючи історичний досвід; - пояснюючи події й процеси минулого, вияснити їх причини і наслідки; - точно і зважено, без упередженості враховувати вплив об'єктивних і суб'єктивних факторів на історичні процеси; - проводячи аналіз, ґрунтуватися на важливих і обов'язкових для дотримання методологічних принципах: а) історизму, б) об'єктивності, в) соціального підходу, г) альтернативності, д) творчого характеру; застосовувати сучасні методологічні підходи до вітчизняної історії; - творчо працювати з історичними джерелами, документами, науковою літературою, критично розглядати їх.
Базові навички	<ul style="list-style-type: none"> - здатність всебічно і глибоко аналізувати сучасність, щоб завжди мати впевненість у правильності обраного шляху, підтвердженого попереднім досвідом; - застосовувати знання з історії та культури України у повсякденній діяльності (як майбутні фахівці), для орієнтації в

	суспільно-політичному житті, оцінки суспільних явищ, подій, процесів;
Пов'язані силлабуси	немає
Попередня дисципліна	немає
Наступна дисципліна	«Філософія»
Кількість годин	лекції: 30 годин семінарські заняття: 30 годин самостійна робота студентів: 60 годин

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Лекційні модулі

	Назва модуля та тем	Кількість годин	
		аудиторні	СРС
ЗМ-Л1	Історія українських земель та української культури від найдавніших часів до кінця XVIII ст.		
	1. Витоки українського народу та його культури. Східнослов'янська держава Київська Русь. Культура Київської Русі	3	2
	2. Історія українських земель в другій половині XII ст. – першій половині XIV ст. Галицько-Волинська держава. Культура Галицько-Волинської держави	3	2
	3. Поступове загарбання українських земель іноземними державами (40-і рр. XIV ст. - перша половина XVI ст.). Виникнення і розвиток українського козацтва. Українські землі у складі Речі Посполитої.	3	2
	4. Національно-Визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького. Гетьманування Івана Мазепи. Козацько-гетьманська держава (сер. XVII - кін. XVIII ст.) Українська культура (сер. XVII - XVIII ст.).	3	2
	12	8	
	Разом:		
	Українських земель та культура України XIX-поч. XXI ст.		
ЗМ-Л2	5. Національно-культурне відродження України (кінець XVIII - XIX ст.). Перша світова війна. Революційні події в Україні. Укр Відродження, обстоювання державності українського народу (1917-1920 рр.).	3	2
	6. Україна в міжвоєнний період (1921-1939 р.р.) Основні тенденції культурного розвитку 20-30-х років XX ст.	3	2
	7. Україна в роки Другої світової війни. Роки посилення сталінського тоталітаризму (1937 -1953 рр.).	3	2
	8. «Хрущовська відлига» (1953-1964 рр.). Період застою і кризи радянського суспільства (1964 – 1985 рр.). Культура України 60-х рр.	3	2
	9. Часи перебудови та активізації суспільно-політичного життя в Україні (1985 – 1991 рр.). Культурні процеси 70-80-х років.	3	2

	10. Україна – незалежна держава. Будівництво демократичної правової держави . Культура в часи становлення незалежної держави.	3	2
	Разом:	18	12
	Загалом:	30	20
Підготовка до іспиту:			20

Консультації згідно за розкладом:

Викладач: Слободянюк Олена Ростиславівна
elenaslobodanuk55@gmail.com
ауд. 601 (НК№2)

2.2. Практичні модулі

Код	Назва модуля та тем	Кількість годин	
		аудиторні	СРС
ЗМ-П1	<p align="center">Історія українських земель та української культури від найдавніших часів до кінця XVIII ст.</p> <p>Семінарське заняття № 1. Витоки українського народу та його культури. Східнослов'янська держава Київська Русь. Культура Київської Русі</p> <p>1.Східні слов'яни: розселення, заняття.Перші державні об'єднання східних слов'ян</p> <p>2.Виникнення і становлення давньоруської держави, економічний,державний та соціальний устрій</p> <p>3.Прийняття християнства та його історичне значення</p> <p>4. Культура Київської Русі</p>	3	2
	<p>Семінарське заняття № 2 . Історія українських земель в другій половині XII ст. – першій половині XIVст. Галицько-Волинська держава. Культура Галицько-Волинської держави</p> <p>1.Галицько-Волинська держава у 1241-1340 рр</p> <p>2.Початок формування української народності</p> <p>3. Культура Галицько-Волинської держави.</p>	3	2
	<p>Семінарське заняття №3. Поступове загарбання українських земель іноземними державами (40-і рр. XIVст. - перша половина XVI ст.). Виникнення і розвиток українського козацтва. Українські землі у складі Речі Посполитої.</p> <p>1.Українські землі у складі Литовсько-Руської держави:</p> <p>2.Зародження та розвиток козацтва. Суспільно-політична організація Запорозької Січі.</p> <p>3.Люблінська унія та її історичні наслідки для України.</p> <p>4. Козацько-селянські повстання кінця XV – першої пол. XVI ст.</p>	3	2
	<p>Семінарське заняття №4. Національно-Визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького. Гетьманування Івана Мазепи. Козацько-гетьманська держава (сер. XVII - кін. XVIII ст.) Українська культура (сер. XVII - XVIII ст.).</p> <p>1.Визвольна війна українського народу під проводом Б. Хмельницького: перемоги і поразки.</p> <p>2. .Формування української гетьманської держави в процесі національно-визвольної боротьби.</p> <p>3.Гетьманування І.Мазепи. Наступ на політичну автономію України першої половини XVIII ст.</p> <p>4.Розвиток освіти, науки, книгодрукування. Культурна і просвітницька діяльність П.Могили. Архітектура і мистецтво (сер. XVII - XVIII ст.).</p>	3	2

ЗМ-П2	<p>Разом:</p> <p>Українські земелі та культура України XIX - поч. XXI ст.</p>	12	8
	<p>Семінарське заняття №5. Національно-культурне відродження України (кінець XVIII - XIX ст.). Перша світова війна. Революційні події в Україні. Укр Відродження, обстоювання державності українського народу (1917-1920рр.).</p> <p>1.Адміністративний, економічний та соціальний устрій України у XIX ст..</p> <p>2.Національно-культурне відродження .</p> <p>3.Революційні події в Україні на поч XX ст. Перша світова війна і Україна</p> <p>4.Центральна Рада на шляху від автономії до самостійності. Держава гетьмана Павла Скоропадського</p> <p>5. Директорія. ЗУНР: пошук політичних та державницьких альтернатив.</p>	3	2
	<p>Семінарське заняття № 6. Україна в міжвоєнний період (1921-1939 р.р.) Основні тенденції культурного розвитку 20-30-х років XX ст.</p> <p>1. Національно-державні відносини в Україні 1920-30-х рр. Союзний договір 1922 р. та його оцінка в контексті міжнародного права.</p> <p>2.УСРР в умовах форсованої індустріалізації. Колективізація села, методи здійснення та соціально-економічні наслідки. Голодомор 1932–1933 рр</p> <p>3.Українізація, її суть та результати.</p> <p>4.Основні тенденції культурного розвитку 20 - 30-х років XX ст</p>	3	2
	<p>Семінарське заняття №7. Україна в роки Другої світової війни. Роки посилення сталінського тоталітаризму (1937 -1953 рр.).</p> <p>1.Українське питання напередодні та в початковий період війни. Доля західноукраїнських земель.</p> <p>2. Окупаційний режим в Україні та боротьба народу проти загарбників.</p> <p>3.Відновлення радянської влади в Україні та завершення об'єднання її земель. Основні підсумки й уроки Другої світової війни</p> <p>4. Сталінські репресії в Україні: масштаби та демографічні наслідки.</p>	3	2
<p>Семінарське заняття № 8 . «Хрущовська відлига» (1953-</p>			

	<p>1964 рр.). Період застою і кризи радянського суспільства (1964 – 1985 рр.). Культурні процеси 60- 70-х років</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Економічний та суспільно-політичний стан України у другій пол. 40-х – поч. 50-х рр. Рух опору на Західній Україні. Положення УГКЦ. 2. Реформи Хрущова та їх наслідки для України. 3. Період застою і кризи радянського суспільства (1964-1985 рр.). 4.Культурні процеси 60- 80-х років. 	3	2
	<p>Семінарське заняття №9. Часи перебудови та активізації суспільно-політичного життя в Україні (1985 – 1991 рр.). Культурні процеси 80-х років.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.«Перебудова» в СРСР та її криза 2.Активізація національного руху в Україні. Утворення суспільно-політичних рухів і партій.Револьюція «на граніті» 3.Культурні процеси 80-х років. 	3	2
	<p>Семінарське заняття №10. Україна – незалежна держава. Будівництво демократичної правової держави . Культура в часи перебудови та становлення незалежної держави.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Розбудова незалежної української держави: соціально-економічні, політичні, культурно-релігійні проблеми 2..Відродження історичної та культурної спадщини українського народу. Досягнення і проблеми розвитку культури суверенної України. 3.Особливості та характерні риси українського соціокультурного простору наших днів. 	3	2
	Разом:	18	12
	Загалом:	30	20

Консультації згідно за розкладом:

Викладач: Слободянюк Олена Ростиславівна
elenaslobodanuk55@gmail.com
ауд. 601 (НК№2)

2.3. Самостійна робота студента та контрольні заходи

Код модуля	Завдання на СРС та контрольні заходи	Кількість годин	Строк проведення (тиждень)
ЗМ-Л1	Підготовка до лекційних занять - Підготовка до модульної (тестової) контрольної роботи №1	3	1-7
	Форма контрольного заходу (обов'язково): <i>Модульна контрольна робота №1</i>	5	1-7
ЗМ-Л2	Разом:	8	7
	Підготовка до лекційних занять - Підготовка до усних опитувань	5	8-15
ЗМ-Л2	Форма контрольного заходу(обов'язково): Усне опитування	7	8-13
	Разом:	12	
ЗМ-П1	Підготовка до семінарських занять - Підготовка до тестування	3	2-7
	Форма контрольного заходу (обов'язково) <i>Тестування. (ТР)</i>	3	6
ЗМ-П1	- Підготовка до усних опитувань		2-7
	Форма контрольного заходу: Усне опитування	2	
ЗМ-П2	Разом:	8	
	Підготовка до семінарських занять - Підготовка до модульної (тестової) контрольної роботи №2	3	8-15
ЗМ-П2	Форма контрольного заходу (обов'язково): <i>Модульна контрольна робота №2</i>	6	8-14
	- Підготовка до усних опитувань		15
ЗМ-П2	Форма контрольного заходу: Усне опитування	3	8-14
	Разом:	12	
	Підготовка до іспиту	20	сесія
	Загалом:	60	

1. Методика проведення та оцінювання контрольного заходу для ЗМ-Л1; ЗМ-Л2;

ЗМ-Л1 *Методи письмового контролю* модульний тестовий контроль (МКР№1),
Оцінювання письмового контролю:

модульний тестовий контроль (МКР№1), складається з 20 запитань закритого типу, де кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал, **загалом - 20 бал.**

ЗМ-Л2 опрацювання студентом матеріалу кожної теми лекційного заняття (5 - 10 тема) з відповідним усним опитуванням оцінюється в 3 бали (**загалом 18 бал.**)

Загалом: 38 бал. (ЗМ-Л1 – 20 бал.; ЗМ-Л2 -18 бал.)

2.Методика проведення та оцінювання контрольних заходів для ЗМ-П1 та ЗМ-П2

Методи письмового контролю: модульний тестовий контроль (МКР№2), усне опитування, тестування (ТР)

ЗМ-П1 опрацювання студентом матеріалу кожної теми семінарського заняття (1 - 4 тема) з відповідним усним опитуванням оцінюється в 3 бал. (**загалом 12 бал.**)

один письмовий тестовий контроль (ТР) складається для **ЗМ-П1** з 12 тестових запитань закритого типу, де кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. – **загалом 12 бал.**

ЗМ-П2 модульний тестовий контроль (МКР№2), складається з 20 запитань закритого типу, де кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал (**загалом - 20 балів**).

опрацювання студентом матеріалу кожної теми семінарського заняття (5 - 10 тема) з відповідним усним опитуванням оцінюється в 3 бал. (**загалом 18 бал.**)

Загалом: 62 бал. (ЗМ-П1 - 24 бал., ЗМ-П2 - 38 бал.)

3.Методика проведення та оцінювання підсумкового заходу з дисципліни «Історія та культура України».

Формою підсумкового семестрового контролюючого заходу з обов'язкової навчальної дисципліни «Історія та культура України» є іспит.

Екзаменаційні білети з дисципліни «Історія та культура України» являють собою тестові завдання закритого типу, які потребують від студента вибору правильних відповідей з чотирьох запропонованих варіантів. Тестові питання кожного екзаменаційного білету формуються по всьому переліку сформованих у навчальній дисципліні знань (в першу чергу базової компоненти), а їх загальна кількість складає 20 завдань. Правильна відповідь на 1 тестове завдання оцінюється у **5 балів**. Оцінка успішності виконання студентом цього заходу здійснюється у формі кількісної оцінки (бал успішності) та максимально складає **100 балів** Перехід від кількісної оцінки до якісної оцінки здійснюється за 4-х бальною системою відповідно до наступної шкали - **за правильну відповідь: на 18-20 тестів (90-100%) – «відмінно»; на 15-17 тестів (74-89%) – «добре»; на 12-14 тестів (60-73%) – «задовільно»; на менш ніж 12 тестів (<60%) – «незадовільно».**

Питання про допуск до семестрового іспиту розглядається тільки за умови, якщо студент виконав всі види обов'язкових завдань і набрав за модульною системою суму балів **не менше 50% від максимально можливої за практичну частину** (не менше 16 бал. з практичної частини).. В іншому випадку студент вважається таким, що не виконав навчального плану дисципліни і не допускається до іспиту.

Загальна кількісна оцінка, що отримує студент за підсумками вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» (загальний бал успішності) є **усередненою**

між кількісною оцінкою поточних контролюючих заходів та кількісною оцінкою семестрового контролюючого заходу – іспиту. Якщо студент за підсумками іспиту отримав загальну кількісну оцінку менше 50% (від максимально можливої на екзамені), то загальний бал успішності має дорівнювати балу успішності на іспиті.

Шкала відповідності оцінок за національною системою та системою ЄКТАС

За шкалою ECTS	За національною системою		Бал успішності
	для іспиту	критерії	
A	5 (відмінно)	Відмінно – блискуча робота з незначними помилками	90–100
B	4 (добре)	Дуже добре – вище середнього стандарту, але з деякими поширеними помилками	82–89,9
C	4 (добре)	Добре – загалом добра робота, але з помітними помилками	74–81,9
D	3 (задовільно)	Задовільно - пристойно, але із значними помилками	64–73,9
E	3 (задовільно)	Достатньо – задовольняє мінімальним вимогам	60–63,9
FX	2 (незадовільно)	Не прийнято – з можливістю перескладання	35–59,9
F	2 (незадовільно)	Не прийнято з обов’язковим повторним курсом	1–34,9

3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

3.1 Модуль ЗМ-Л1. Історія українських земель та української культури від найдавніших часів до кінця XVIII ст.

3.1.1. Повчання.

Основне завдання модуля: ЗМ-Л1 навчити студентів розрізняти місце дисципліни «Історія та культура України» в системі вузівського навчання; задачі, цілі та функції Історії та культури України; методи, принципи та сучасні концепції; слов’янську прабатьківщину; передумови виникнення, розквіту та занепаду Київської Русі; культуру Київської Русі; етапи історичного розвитку Галицько-Волинського князівства; сновні події зазначеного розділу; особливості культури Галицько-Волинського князівства; відмінність між литовським і польським захопленням українських земель; причини підписання трьох уній та їх наслідки; передумови появи козацтва та створення козацької держави.

Під час вивчення теми №1 «Витоки українського народу та його культури. Східнослов’янська держава Київська Русь. Культура Київської Русі» слід звернути увагу на наступні питання: стадії розвитку первісного суспільства; формування людської спільності на території України в стародавні часи; досягнення і значення трипільської культури; причини тривалого заселення півдня України кочовиками та їх місце в історичному розвитку українських земель; причини виникнення, рівень розвитку та причини занепаду античних міст-держав у Північному Причорномор’ї; походження східних слов’ян; виникнення і становлення Давньоруської держави, основні етапи становлення, діяльність видатних князів, прийняття

християнства, політичний та соціальний устрій, історичне значення Київської Русі **Вивчення зазначеного матеріалу потребує чіткого засвоєння змісту наступних понять та термінів:** первісний лад, первісна людини, первісне людське стадо, первісне суспільство, родова община, плем'я, неолітична революція, перший суспільний поділ праці, другий суспільний поділ праці, культура, трипільська культура, автохтонне населення, етногенез, колонізація, кіммерійці, скіфи, сармати, античні міста-держави. велике переселення народів, гуни, анти, слов'яни. Київська Русь, варяги, великий князь, віче, держава, дружина, панщина, бояри, смерди, закупи, холопи, феодала, данина, політика династичних шлюбів, «Руська правда», національна символика, міжусобні війни, язичництво, християнство, політична роздробленість, Золота Орда

При вивченні теми №2. «Історія українських земель в другій половині XII ст. – першій половині XIV ст. Галицько-Волинська держава. Культура Галицько-Волинської держави» необхідно розглянути наступні питання: етапи історичного розвитку Галицько-Волинської держави; самостійний розвиток двох князівств; розвиток об'єднаної Галицько-Волинської держави за Романа Мстиславича; розвиток Галицько-Волинської держави за Данила Романовича; розвиток Галицько-Волинської держави за спадкоємців Данила Галицького; поступове політичне ослаблення держави; значення Галицько-Волинської держави в історії українського народу; визначити особливості та характеристику культури Галицько-Волинської Русі. **Вивчення зазначеного матеріалу потребує чіткого засвоєння змісту наступних понять та термінів:** галицький князь Ярослав Осмомисл, політика династичних шлюбів, волинський князь Роман Мстиславович, Галицько-Волинська держава, князь Данило Романович, політика укладання союзів, розбудова нових міст, Магдебурзьке право, політичне ослаблення держави, культура, релігія, світова релігія, язичництво, християнство, слов'янська писемність, літопис, билини, мозаїка, фреска, ікони, книжкова мініатюра

При вивченні теми №3 «Поступове загарбання українських земель іноземними державами (40-і рр. XIV ст. - I пол. XVI ст.). Виникнення і розвиток українського козацтва. Українські землі у складі Речі Посполитої» слід звернути увагу на розгляд наступних питань: яким чином і чому відбувся поділ українських земель; яким було становище України у складі Великого князівства Литовського; як утворилася Річ Посполита і які наслідки для українських земель мав їх перехід під владу Польщі; як виникло українське козацтво і яку роль воно відігравало в українській історії; розгортання визвольного руху в Україні в кінці XIV - першій половині XVII століття. **Вивчення зазначеного матеріалу потребує чіткого засвоєння змісту наступних понять та термінів:** Велике князівство Литовське, Річ Посполита, експансія, унія (Кревська, Люблінська, Брестська), уніатська церква (греко-католицька), братства, Литовські статuti, Магдебурзьке право, Тевтонський орден, українське козацтво, Дике Поле, магнати, шляхта, Запорізька січ, козацька республіка, гетьман, реєстрові козаки, паланка, курінь, чайка, клейноди, старшина

При вивченні теми №4 «Національно-Визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького. Гетьманування Івана Мазепи. Козацько-гетьманська держава (сер. XVII - кін. XVIII ст.) Українська культура (сер. XVII - XVIII ст.)» слід звернути увагу на розгляд наступних питань: розгортання боротьби під керівництвом Б.Хмельницького, її цілі, завдання, рушійні сили, причини і етапи; Переяславсько-Московський договір і погіршення стосунків з Росією; зовнішня експансія і руїна українського суспільства; Гетьманщина як форма української державності. Україна за гетьманування І. Мазепи; Україна і Північна війна; ліквідація російським царизмом української автономії; українська політика Петра I; перша ліквідація гетьманства; останні гетьмани – Д.Апостол та К. Розумовський; остаточне скасування української державності; місія Василя Капніста; приєднання до Росії південних регіонів України і Криму; становище Правобережної України під владою Польщі; визвольна боротьба на чолі з С. Палієм; Гайдамацький Рух; рух опришків; поділи Речі Посполитої; уніфікація адміністративно-територіального поділу українських земель у складі Російської імперії; українська культура цього періоду. **Вивчення зазначеного матеріалу потребує чіткого засвоєння змісту наступних понять та термінів:** Національно-визвольна війна, військо Запорозьке, Зборівський мир. Білоцерківський мир.

Слобожанщина. Переяславська угода. Березневі статті. Хмельниччина. Гетьманщина. Спадкоємний гетьманат. Козацька старшина. Слобода, народність, полемічна література, уніати, єзуїти, ренесанс, гуманізм, братства, ідеологія, колегіум, академія, перша українська друкарня, графіка, Руїна, Малоросія, Коломацькі статті. Цар Петро I. Північна війна. «Мазепинець-зрадник». Карл XII. К. Гордієнко. І. Скоропадський. Полтавська битва. Конституція. Малоросійська колегія. Козацькі літописи. Бароко. Останні гетьмани. Скасування державності. Південні регіони України і Крим. С. Палій. Коліївщина. Гайдамаччина. Опришки. Поділи Польщі. Російська і Австрійська імперії. Уніфікація. Г. Сковорода.

3.1.2. Питання для самоперевірки

1. Які існують причини виникнення і становлення давньоруської держави Київська Русь? [5. с.15-28]
2. Охарактеризуйте причини прийняття християнства та його історичне значення. [5. с.38-41]
3. Які існують причини та наслідки роздробленості Русі? [5. с.61-64]
4. Охарактеризуйте Галицько-Волинське князівство та його історичну роль. [2. с.43-58]
5. Дайте характеристику соціально-економічного становища, суспільно-політичного устрою Українських земель у складі Литовсько-Руської держави. [2. с.63-85]
6. Які існують причини зародження та розвитку козацтва. [2. с.98-114]
7. Охарактеризуйте суспільно-політичну організацію Запорозької Січі. [5. с.117-119]
8. Коли відбулась Люблінська унія та її історичні наслідки для України? [5. с.139-141]
9. Які існують причини виникнення козацько-селянських повстань кінця XV – першої пол. XVI ст. [4. с.135-139]
10. Охарактеризуйте причини, характер, рушійні сили та періодизацію Національно-визвольної війни українського народу під проводом Б. Хмельницького. [5. с.127-129]
11. Які існували умови Українсько-московського договору 1654 р. (сучасне трактування)? [5. с.139-153]
12. Яке було внутрішнє та зовнішнє становище України у другій половині XVII ст.? [3. с.161-180]
13. Дайте перелік причин ліквідації Запорозької Січі. [3. с.231-240]
14. Охарактеризуйте правобережні та західноукраїнські землі XVII–XVIII ст. (соціально-економічне становище, селянський рух та церковне життя). [3. с.261-280]
15. Як вплинуло християнство на розвиток літератури в Київській Русі? (1. с.25-34)
16. Якими були особливості літописання в Галицько-Волинській Русі? (2. с.47-56)
17. Як вплинуло прийняття Брестської унії на розвиток культури в Україні? (3. с.68-74)
18. Чим був позначений процес становлення української літературної мови? (2. с.87-95)
19. Яку роль відігравала Києво-Могилянська академія у розвитку української науки XVIII ст.? (1. с.121-138)

3.2. Модуль ЗМ-Л2. Історія українських земель та культура України XIX-поч. XXI ст.

3.2.1 Повчання.

Основне завдання модуля розкрити основні причини революційної кризи; суть столипінської реакції та реформи; розкрити причини української національної трагедії в ході Першої світової війни; розвиток української культури на початку XX століття, причини політичного протистояння; причини поразки національної революції; суть і значення НЕПу; наслідки індустріалізації та колективізації; суть «українського питання» в політиці гітлерівської Німеччини; антифашистську боротьбу підпілля та партизанів; внесок українського народу у розгром фашистської Німеччини, розвиток культури в роки Великої вітчизняної війни; особливості відбудови економіки в післявоєнний період; напрямки перетворень в західноукраїнських землях; суть «хрущовської»

політики; причини застою та кризи радянського періоду; передумови розпаду СРСР; культурні процеси 50-80-х років; міст суспільно-політичного життя України в кінці 80-х – поч.90-х рр.; перші запроваджені документи про державний суверенітет України; Україна – незалежна держава; розвиток культури в часи перебудови та становлення незалежної держави.

При вивченні теми №5: «Національно-культурне відродження України (кінець XVIII - XIX ст.). Перша світова війна. Революційні події в Україні. Українське Відродження, обстоювання державності українського народу (1917-1920рр.)» слід звернути увагу на розгляд наступних питань: яку політику щодо України здійснювали уряди Росії та Австро-Угорщини; що таке українське національне відродження і які причини його обумовили; як розгортався національно-визвольний рух в Україні і якими були його здобутки; особливості економічного і соціального розвитку України після ліквідації кріпосного права (в 1848 р. – в Австрійській імперії, 1861 р. – в Росії); як створювались і які саме були політичні партії; як проходили революційні події в Україні у 1905-1907 рр.; що таке столипінська реакція; в чому суть столипінської аграрної реформи і як вона проходила в Україні; які були плани і політика воюючих сторін щодо України; в чому проявилася національна трагедія українців у Першій світовій війні; етапи формування української державності в ході революції; причини поразки та історичне значення боротьби українського народу за незалежність у 1917-1920 роках. **Вивчення зазначеного матеріалу потребує чіткого засвоєння змісту наступних понять та термінів:** Національне відродження. Києво-Могилянська академія, українське бароко, Кирило-Мефодіївське товариство, «Руська трійця», громадський рух, просвіта, народовці, москвофіли, хлопомани, «тарасівці», декабристський рух, політична партія, поступовці тощо. імперія, самодержавство, конституційна монархія, буржуазно-демократична революція, політичний блок – ТУП, Світова війна, Антанта, Четверний союз, реформи, колонія, українська буржуазія, земства, конфіскація, шовінізм. національно-визвольна революція; Генеральний Секретаріат; Універсали Центральної Ради; автономія; компроміс; ультиматум; анархізм, більшовизм, білогвардійці; громадянська війна; інтервенція; націоналізація; Ризький мир; Брестський мир; Українська Народна Республіка (УНР); Гетьманат; тривладдя; державний переворот; Директорія. Західноукраїнська народна Республіка (ЗУНР); Акт злуки українських земель; політика воєнного комунізму; червоний терор.

При вивченні теми № 6 «Україна у міжвоєнний період (1921- 1939 рр.) Основні тенденції культурного розвитку 20-30-х років ХХ ст.» доцільно розглянути наступні питання: у чому полягала сутність НЕПу і як він запроваджувався в Україні; коли і як відбулося утворення СРСР; що таке «українізація» та які її наслідки; причини та наслідки сталінської індустріалізації та колективізації; голодомор 1932-1933рр. сутність сталінського тоталітарного режиму в Україні; яким був стан українських земель у складі Польщі, Чехословаччини, Румунії; зміст національно-визвольного руху в західноукраїнських землях; за яких обставин була проголошена самостійність Закарпатської України. **Вивчення зазначеного матеріалу потребує чіткого засвоєння змісту наступних понять і термінів:** нова економічна політика (неп); п'ятирічки; колективізація; форсована індустріалізація; продрозкладка; розкуркулення; коренізація; українізація; голодомор; геноцид; державна ідеологія; культ особи; інтернування; інакомислення; репресії; "розстріляне відродження"; тоталітаризм; комунізм; соціалізм; інтегральний націоналізм; ліберальний націоналізм; націонал-комунізм; націонал-ухильництво; Організація українських націоналістів (ОУН).

При вивченні теми № 7 «Україна в роки Другої світової війни. Роки посилення сталінського тоталітаризму (1937 -1953 рр.)» доцільно розглянути наступні питання: які територіальні зміни відбулися в Україні на початку Другої світової війни; події початкового етапу Великої Вітчизняної війни і причини стратегічних поразок Червоної Армії; риси німецького окупаційного режиму; особливості українського антифашистського руху Опору; як відбувалося звільнення України; який внесок зробив український народ у розгром фашистської Німеччини. Культура в роки Великої Вітчизняної війни. **Вивчення зазначеного матеріалу потребує чіткого засвоєння змісту наступних понять та термінів:** радянсько-німецький альянс; Друга світова війна; нацизм; фашизм; радянська евакуація; окупаційний режим; мюнхенська змова; колабораціонізм; антигітлерівська коаліція; геополітичні інтереси; Пакт Молотова-Ріббентропа;

Антикомінтернівський пакт; план «Барбаросса»; план «Ост»; Акт відновлення Української держави; партизанський рух; підпілля; «рейкова війна»; геноцид; Бабин Яр; оstarбайтери; рух опору; УПА; бандерівщина; Українська повстанська армія; депортація.

При вивченні теми № 8 «Хрущовська відлига» (1953-1964 рр.). Період застою і кризи радянського суспільства (1964 – 1985 рр.). доцільно розглянути наступні питання: коли і як завершилося формування території сучасної України; особливості відбудови економіки в післявоєнний період; напрямки перетворень, які здійснювала в Західній Україні радянська влада та рух опору проти неї західних українців; проблеми розвитку народного господарства України в середині 50-х на 60-х рр.; характер суспільно-політичного життя; причини зародження та етапи дисидентського руху; **Вивчення зазначеного матеріалу потребує чіткого засвоєння змісту наступних понять та термінів:** десталінізація, операція «Вісла», хрущовська «відлига», командна економіка, адміністративно-командна система, консерватизм, космополітизм, лібералізація, шестидесятники.

При вивченні теми № 9 «Часи перебудови та активізації суспільно-політичного життя в Україні (1985 – 1991 рр.) Культурні процеси 80-х років» доцільно розглянути наступні питання: проблеми розвитку народного господарства України в середині 60-х - 80-х рр.; характер суспільно-політичного життя, процеси перебудови в радянському суспільстві; зміст суспільно-політичного життя України в кінці 80-х – початок 90-х рр.; передумови проголошення державної незалежності України; причини розпаду СРСР та передумови створення СНД, культурні процеси 80-х років.

Вивчення зазначеного матеріалу потребує чіткого засвоєння змісту наступних понять та термінів: застійні явища в економіці, політико-ідеологічна криза, мілітаризація економіки, «холодна війна», дисидентський рух, права людини, правозахисний рух, науково-технічний прогрес, революція «згори», корупція, політичний плюралізм, перебудова, гласність, чорнобильська катастрофа, Декларація про державний суверенітет, Акт проголошення незалежності України, референдум, президент, інтеграція.

При вивченні теми № 10 «Україна – незалежна держава. Будівництво демократичної правової держави . Культура в часи перебудови та становлення незалежної держави» доцільно розглянути наступні питання: складові державного будівництва в Україні; суспільно-політичні рухи в умовах становлення незалежності; труднощі національно-культурного відродження; процеси, які характеризують релігійне життя в Україні; принципи міжнаціональних відносин в Україні; стан розвитку української економіки в роки незалежності; соціально-політичні та історичні обставини розвитку української культури цього періоду, охарактеризувати та розглянути розвиток української культури в роки перебудови та державної незалежності України. **Вивчення зазначеного матеріалу потребує чіткого засвоєння змісту наступних понять та термінів:** автокефальна церква, багатопартійність, виборчий процес, глобальні проблеми, державна символіка, державний суверенітет, діаспора, еміграція, демонополізація, інфляція, консенсус, конституційний процес, лібералізація економіки, маргіальність, народовладдя, опозиція, підприємництво, політична система, олігархічність влади, політичний лідер, приватизація, ринкова економіка, ВВП, інфляція, корупція, соборна держава, державний суверенітет, соціальна диференціація, соціальна стратифікація, сепаратизм, унітарна держава, громадянське суспільство, демократія, політична криза, правова держава, реформа, референдум.

Державна мова, модернізація національної освіти, Болонський процес, духовна свобода, менталітет, міжнародна асоціація українців, плюралізм, соціокультурна ситуація, толерантність,

3.2.2. Питання для самоперевірки

1. Якій існував адміністративний, економічний та соціальний устрій України у першій половині XIX ст.? [5. с.229-234]
2. Охарактеризуйте реформи 60-70 рр., їх економічні та суспільно-політичні наслідки. [5. с.234-236]
3. Які причини національного Відродження та політичного руху в Україні XIX ст.? [5. с.244-248],
4. Охарактеризуйте становище України напередодні та в роки першої світової війни. [5. с.281-286]
5. Охарактеризуйте рух Центральної Ради на шляху від автономії до самостійності. [3. с.321-334]
6. Які були особливості держави гетьмана Павла Скоропадського? . [5. с.361-384]
7. Які існували причини створення Директорії ЗУНР? [1. с.134-140]
8. Охарактеризуйте національно-державні відносини в Україні 1920-30-х рр. та Союзний договір 1922 р. [1. с.121-130]
9. Які існували методи здійснення форсованої індустріалізації, колективізація села в УРСР та соціально-економічні наслідки. [3. с.214-220]
10. Які існували причини Голодомору 1932–1933 рр. та соціально-економічні наслідки. [4. с.214-220]
11. Охарактеризуйте політику українізації, її суть та результати. [5. с.374-380]
12. Як проводились сталінські репресії в Україні: масштаби та демографічні наслідки? [3. с.234-240]
13. Яким було становище західноукраїнських земель у міжвоєнний період? [3. с.249-270]
14. Охарактеризуйте українське питання напередодні та в початковий період війни. [5. с.251-270]
15. Охарактеризуйте методи відновлення радянської влади в Україні та завершення об'єднання її земель. [5. с.274-280]
16. Які були основні підсумки й уроки Другої світової війни? [4. с.284-291]
17. Охарактеризуйте суспільно-політичні процеси 60-80-х рр. [4. с.303-310]
18. Охарактеризуйте процес розбудови незалежної української держави: соціально-економічні, політичні, культурно-релігійні проблеми. [3. с.274-290]
19. Яка існує періодизація українського національно-культурного відродження XIX ст.? [3. с.304-312]
20. Які літературні напрями і угруповання виникають в 20-30ті роки? [4. с.324-347]
21. Які соціально-політичні умови 60-80 рр. призвели до виникнення руху дисидентів? [4. с.354-371]
22. Охарактеризуйте процес відродження історичної та культурної спадщини українського народу в умовах незалежності. [4. с.374-390]

3.3. Модуль ЗМ-ПІ. Історія українських земель та української культури від найдавніших часів до кінця XVIII ст.

3.3.1. Повчання

Основне завдання модуля – пояснити ключові поняття та терміни зазначеного періоду; розрізнати методи, принципи та функції дисципліни; виділяти історичні коріння української нації та джерела формування державності в українських землях. проаналізувати причини поступового загарбання українських земель; визначити ознаки козацької державності.

Під час підготовки до семінарського заняття №1 «**Витоки українського народу та його культури. Східнослов'янська держава Київська Русь. Культура Київської Русі**» увага студентів має бути зосереджена, щоб охарактеризувати виникнення, розвиток Київської Русі; знати значення прийняття християнства, розкрити причини занепаду держави, історичне значення Київської Русі; пояснити походження назви Русь, Україна, національної символіки. розкрити роль християнства в формуванні культури Київської Русі; описати найважливіші здобутки давньоруської культури в галузі літератури, архітектури, образотворчого мистецтва;

показати провідні жанри образотворчого мистецтва; проаналізувати напрямки розвитку культури в Галицько-Волинській державі.

Під час підготовки до семінарського заняття №4 «**Національно-Визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького. Гетьманування Івана Мазепи. Козацько-гетьманська держава (сер. XVII - кін. XVIII ст.) Українська культура (сер. XVII - XVIII ст.)**» увага студентів має бути зосереджена на усвідомленні сутності національно-визвольної війни 1648-1654 рр.; визначити періодизацію національно-визвольної війни; показати значення підписання Московсько-Переяславського договору для подальшої долі українського народу; охарактеризувати устрій та розвиток козацько-гетьманської держави; з'ясувати причини, які обумовили втрату Україною своєї незалежності; показати значення діяльності видатних українських діячів Б.Хмельницького, П. Дорошенка та ін.; пояснити суть політики Росії та Речі Посполитої щодо українських земель; охарактеризувати гетьманування Івана Мазепи; культурні процеси сер. XVII – XVIII ст.

3.4. Модуль ЗМ- П2. Українські землі та культури України XIX-поч. XXI ст.

3.4.1.Повчання

Проаналізувати становище українських земель після їх поділу; виділити національне відродження України як основну рису української історії XIXст.;розкрити причини української національної трагедії в ході Першої світової війни; пояснити політику тривладдя; осмислити політику протистояння двох політичних сил; пояснити причини нового перерозподілу українських земель;охарактеризувати фашистський режим встановлений в окупованій Україні;пояснити особливості українського антифашистського руху Опору;показати завершення формування території сучасної України; пояснити проблеми розвитку народного господарства України в сер. 50-х рр.;висвітлити еволюцію політичної системи радянського суспільства;назвати причини зародження та етапи дисидентського руху; вникнути в суть процесів перебудови в радянському суспільстві; показати передумови проголошення державної незалежності України;осмислити зміст перших державотворчих документів; пояснити деякі невдалі кроки на шляху розбудови держави; орієнтуватися в суспільно-політичному житті України на сучасному етапі.

Під час підготовки до семінарського заняття №5. **Національно-культурне відродження України (кінець XVIII - XIX ст.). Перша світова війна. Революційні події в Україні. Українське Відродження, обстоювання державності українського народу (1917-1920рр.)** увага студентів має бути зосереджена на усвідомленні політики урядів Росії та Австро-Угорщини щодо України; проаналізувати особливості економічного і соціального розвитку України після ліквідації кріпосного права (в 1848 р. – в Австрійській імперії, 1861 р. – в Росії); пояснити ,що таке українське національне відродження і які причини його обумовили; усвідомити значення національної інтелігенції, її культурницьку діяльність; розкрити етапи громадського руху; показати здобутки національно-культурного відродження; на визначенні передумов, причин, завдань ,характеру, основних подій Української революції (1917-початок 1918р.); назвати термін існування, головну мету, керівництво, основні напрями політичної програми УЦР; назвати найважливіші документи періоду Української революції; визначити перші спроби радянзації України; охарактеризувати внутрішню та зовнішню політику держави гетьмана Павла Скоропадського; розкрити основні напрямки політики Директорії УНР, ЗУНР ;

Під час підготовки до семінарського заняття № 7. «**Україна в роки Другої світової війни. Роки посилення сталінського тоталітаризму (1937 -1953 рр.)**» увага студентів має бути зосереджена, щоб охарактеризувати радянсько-німецькі договори 1939р. і західноукраїнські землі; охарактеризувати «визвольний похід» Червоної армії в Західну Україну; охарактеризувати радянсько-німецькі договори 1939р. і західноукраїнські землі; охарактеризувати «визвольний похід» Червоної армії в Західну Україну, охарактеризувати окупацію України військами Німеччини та її союзників охарактеризувати рух опору в Україні (1941-1942); розкрити основні підсумки й уроки Другої світової війни та сталінських репересій.

Під час підготовки до семінарського заняття № 9. **Часи перебудови та активізації суспільно-політичного життя в Україні(1985-1991 рр.) Культурні процеси 80-х років.** увага студентів має бути зосереджена щоб охарактеризувати політико-ідеологічну кризу радянського ладу в УРСР; визначити етносоціальні процеси в Україні(1965-1985); охарактеризувати дисидентський рух в Україні, діяльність Української Гельсінської Спілки; розкрити заходи «перебудови, щодо подолання кризи в економіці; пояснити соціально-політичні засади українського «шістдесятництва»; охарактеризувати досягнення української радянської науки і техніки.

Під час підготовки до семінарського заняття № 10. **Україна – незалежна держава. Будівництво демократичної правової держави . Культура в часи перебудови та становлення незалежної держави** увага студентів має бути зосереджена щоб охарактеризувати основні державотворчі процеси в Україні; визначити політичне життя в Україні в умовах незалежності; назвати основні соціально-економічні, політичні, культурно-релігійні проблеми. визначити значення багатопартійності в Україні в умовах незалежності; назвати основні напрямки зовнішньої політики України; визначити основні етапи в історії новітньої української культури ;охарактеризувати досягнення архітектури і будівництва у відродженні України; визначити шляхи відновлення і розвитку системи освіти в ХХІ ст.; охарактеризувати здобутки української літератури і мистецтва перших десятиліть ХХІ ст.; назвати досягнення української науки і техніки; визначити культурні процеси сучасності.

4. ПИТАННЯ ДО ЗАХОДІВ ПОТОЧНОГО, ПІДСУМКОВОГО ТА СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

4.1 Тестові завдання до тестування у модулі ЗМ-П1.

1. Людина з'явилася на території України: [5,с.35-43,52],[4,с.8-10]
2. Християнство в Київській Русі офіційно запроваджено князем:[5,с.68-69], [4,с.20-23].
3. Коли вперше згадується назва «Україна» і що вона означала: [5,с.65-67], [4,с.15-19]
4. Які століття стали періодом найвищого розвитку Київської Русі? [5,с.24-26]
5. Виберіть правильну дату остаточного хрещення Київської Русі: [5,с.68-69], [3,с.20-23]
6. За правління якого князя Київська Русь досягла найбільшої могутності : [5,с.69-71]
7. Коли утворилося Галицько-Волинське князівство: [5,с.83-93], [3,с.37-39]
8. Найвизначнішою літературною пам'яткою Галицько-Волинської Русі є: [3,с.34-35]
- 9.Позначте ім'я князя,що став засновником Галицько-Волинської держави [5,с. 84-88]
10. Скільки років після занепаду Київської Русі Галицько-Волинське князівство було опорою української державності: [5,с.88-93, 96-98], [2,с.47-48]
11. Перлина давньоруської художньої літератури, створена наприкінці ХІІ ст. в Київській Русі – це: [4,с.27-30]18.
- 12.Оригінальний історико-літературний жанр давньоруської літератури - це ... [5,с.72-77], [4,с.27-30]
- 13.Назвіть найдавнішу пам'ятку давньоруської писемності: [5,с.69-71]
14. Який жанр живопису був найбільше поширений в Київській Русі після прийняття християнства: [3,с.24-26]
15. Автором-укладачем літопису Київської Русі «Повість минулих літ» був: [5,с.38-41]
- 16.Основний зміст Брестської унії 1596 р.: [3,с.45-51]
- 17.Позначте ватажка козацько-селянського руху в Україні наприкінці ХVІ – на початку ХVІІ ст., ім'я якого прославив Т. Г. Шевченко у поемах «Тарасова ніч», «Гайдамаки»: [5,с.129-133]
18. Позначте причину, яка спонукала Велике князівство Литовське укласти Люблінську унію з Польським королівством: [3,с. 4-9], [4,с.48-66]
- 19.Як називали церкву, що утворилася в результаті Берестейської унії? [2,с.55-58,с.101]
- 20.Визначте вірну дату: Києво-Могилянську академію було засновано у: [5,с.71-73]

21. Перша писемна згадка про українських козаків припадає на: [4,с.58-63]
 22. Основа причина виникнення українського козацтва: [4,с.51-83]
 23. Початок української державності у вигляді козацької демократичної християнської республіки поклав: [5,с.58-63]
 24. Клейноди це: (4,с.81-93)
 25. Пакти та Конституція прав та вольностей Запорозького війська П. Орлика, де и коли були написані: [5,с.161-163]
 26. Основний зміст Андрусівської угоди (1667 р.) між Московською державою і Польщею: [5,с.170-173]

4.2 Тестові завдання до тестування у модулі ЗМ-Л2.

1. Українську літературу періоду національно-культурного відродження започаткував: [2,с.,120-131]
 2. Позначте засновників громадсько-культурного об'єднання «Руська трійця»: [4,с.203-228],
 3. З іменами яких діячів пов'язано створення національного гімну «Ще не вмерла Україна»: [3,с.458-461,378-398]
 4. Товариство українських поступовців було створено: [3,с.209-244]
 5. Столипінська аграрна реформа (1906-1911 р.р.): [5,с.229-234]
 6. Суть трагедії українського народу в роки Першої світової війни: [3,с.266-278]
 7. Директорія УНР утворилась: [5,с.248-265]
 8. Уряд гетьмана П. Скоропадського досягнув найбільших успіхів: [4,с.284-298]
 9. Який з Універсалів проголосив Українську Народну Республіку (УНР):
 10. Позначте, коли була утворена Українська Центральна Рада: [5,с.234-236]
 11. Суть кризових явищ у сільськогосподарському виробництві, пов'язаних з насильницькою колективізацією: [5,с.168-169]
 12. Суть політики «українізації» в галузі культури сер. 20-х років ХХ ст. [5,с.172-176],
 13. Виберіть одну з ознак Нової економічної політики (1921 р.): [5,с.268-269]
 14. Коли утворився СРСР: [4,с.329-332]
 15. Якими були плани фашистської Німеччини щодо України: [4,с.389-395]
 16. Коли було завершено визволення України від окупантів? [5,с.334-340]
 17. Формування сучасної території України завершилося: [3,с.417-460]
 18. Хрущовська політика десталінізації суспільно-політичного життя: [3,с.311-349],
 19. Коли Україна стала членом ООН?: [1,с.276-400]
 20. Коли сталася глобальна катастрофа – аварія на Чорнобильській АЕС: [3,с.208-309]
 21. Позначте суть терміна «дисидент»: [5,с.349-356]
 22. Коли був узятий курс на перебудову: [3,с.280-295]
 23. В якому році розпався Радянський Союз: [3,с.138-209]
 24. Акт проголошення незалежності України було прийнято: [3,с.186-195]
 25. В якому році було прийнято закон про державну мову? [4,с.416-432]
 26. Позначте назву політичного явища, коли мільйони українців стали на захист своїх прав під час президентських виборів 2004 року: [2,с.434-459]
 27. Хто був першим президентом незалежної України: [2,с.417-425]
 28. Коли відбулась «революція гідності»: [4,с.478-492]

4.3. Тестові завдання до модульної контрольної роботи модуля ЗМ-Л1.

1. Яка територія, на думку більшості вчених, є батьківщиною слов'ян: [4,с.11-13]
 2. Племена залишили на території сучасної України найбільше культурних пам'яток: [5,с.35-43]
 3. Галузь історичної науки, що вивчає речові (матеріальні) пам'ятки: [3,с.5-7]

4. Позначте, коли на території сучасної України з'явилися давні люди: [3,с.18-20]
5. Які найголовніші причини грецької колонізації Північного Причорномор'я: [5,с.47-49]
- 6.Християнство в Київській Русі офіційно запроваджено князем: [5,с.68-69][3,с.20-23]
- 7.Позначте, історичний документ, у якому вперше вживається термін «Україна»: [4,с.34-35]
- 8.Завдяки якій релігії Київській Русі вдалось пізнати античну спадщину: [5,с.72-77], [4,с.27-30]
9. Коли вперше згадується назва «Україна» і що вона означала:: [5,с.65-67], [4,с.15-19]
10. Які століття стали періодом найвищого розвитку Київської Русі: [5,с.68-69],
11. Виберіть правильну дату остаточного хрещення Київської Русі: [5,с.68-69], [4,с.20-23]
- 12.Хто з князів Київської Русі впровадив політику династичних шлюбів: [5,с.57-59], [3,с.21-25]
13. Київська Русь створювалась: [5,с.45-47]
- 14.У Східній Європі в IX-X ст.ст. сформувалась ранньофеодальна слов'янська держава: [5,с.82-97], [4,с.39-50]
- 15.За правління якого князя Київська Русь досягла найбільшої могутності: [5,с.69-71]
16. Коли утворилося Галицько-Волинське князівство: [5,с.83-93],
17. До якого часу належить перша письмова згадка про м.Львів? [5,с. 84-88], [4,с.39-42]
18. Коли вперше і де вперше згадується назва «Україна»? ». [2,с.13-14], [3,с.34-35]
19. Найвизначнішою літературною пам'яткою Галицько-Волинської Русі є: [5,с.84-88],
- 20.Позначте ім'я князя,що став засновником Галицько-Волинської держави: [3,с.39-42]
- 21.Коли Київ був узятий монгольськими військами: [2,с.19-23], [4,с.42-44]
- 22,Скільки років після занепаду Київської Русі Галицько-Волинське князівство було опорою української державності?: [5,с.88-93, 96-98], [3,с.47-48]
23. Перлина давньоруської художньої літератури, створена наприкінці XII ст. в Київській Русі – це: [5,с.72-77], [4,с.27-30]
- 24.Хто був першим автором вітчизняної друкованої книги? [3,с.132-156]
25. Оригінальний історико-літературний жанр давньоруської літератури – це: [5,с.65-67]
26. Який перший кам'яний християнський храм було споруджено в Київській Русі? [5,с.22-37], [2,с.27-30]
27. Назвіть найдавнішу пам'ятку давньоруської писемності : [4,с.39-42]
- 28.Хто був засновником першої в Київській Русі бібліотеки: [5,с.69-71],
- 29.Жанр живопису, поширений в Київській Русі після прийняття християнства: [5,с.69-71],
30. Автором-укладачем літопису Київської Русі «Повість минулих літ» був: [5,с.69-71],
31. Вхідження українських земель до складу Великого князівства Литовського стало результатом: [4,с.48-54]
- 32.Позначте країну, під владою якої на початку XVI ст. були Галичина, Холмщина і Західне Поділля.: [3,с. 5-8], [4,с.38-44]
- 33.Лідер козацько-селянського руху в Україні наприкінці XVI – на початку XVII ст., ім'я якого прославив Т. Г. Шевченко у поемах «Тарасова ніч», «Гайдамаки»: [4,с.67-69]
- 34 Перша в Україні вища школа – це... [4,с.235-287]
- 39.Своєрідне явище української народної культури, видатне мистецьке досягнення запорізького козацтва – це.... [3,с.56-69]
35. Акт, який знаменував утворення державного союзу Польщі та Литви в 1385р. має назву:[2,с.42]
- 36.Утворення Речі Посполитої (1569 році) для українського народу: [5,с.33-44]
37. Позначте причину, яка спонукала Велике князівство Литовське укласти Люблінську унію з Польським королівством : [2,с.38-41]
- 38.Засновник першої в Україні греко-слов'яно-латинської вищої школи: [3,с.67-77]
- 39.Як називали церкву, що утворилася в результаті Берестейської унії: [5,с.45-58]

41. Хто з українських композиторів був вихованцем Києво-Могилянської академії? [2, с. 123-141]
42. Важливим чинником культурного процесу в Україні ХІУ – ХУ ст.. була: [3, с. 45-52]
43. Перша писемна згадка про українських козаків припадає на: [3, с. 26-29], [5, с. 58-63]
44. Оригінальним жанром української народної творчості періоду козаччини були: [3, с. 36-37]
45. Основа причина виникнення українського козацтва: [3, с. 31-40], [5, с. 58-63]
46. Географічні назви Базавлук, Микитин Ріг, Чортомлин, Олешки пов'язані з: [5, с. 117-119]
47. Назва основних статей Переяславсько-Московської угоди 1654 р.: [4, с. 137-140]
48. Державності у вигляді козацької демократичної християнської республіки поклав: [4, с. 58-63]
49. Клейноди це: [3, с. 12-16], [5, с. 37-42]
50. Назвіть гетьманську резиденцію(столицю) на Україні в часи Б.Хмельницького: [5, с. 133-135]
51. Генеральний писар козацького війська, найближчий помічник І. Мазепи: [5, с. 121-125]
52. Основний зміст Андрусівської угоди (1667 р.) між Московською державою і Польщею: [5, с. 170-173]

4.4. Тестові завдання до модульної контрольної роботи модуля ЗМ-П2.

1. Що таке магістрат: [5, с. 185-203], [4, с. 170-171]
2. Видатний український композитор світового рівня, автор опер «Наталка-Полтавка», «Тарас-Бульба», «Різдвяна ніч» [3, с. 13-28], [2, с. 105, 214, 118-123, 236-241]
3. Українську літературу періоду національно-культурного відродження започаткував: [3, с. 245, 214, 228-231, 350-351]
4. Панщина – це: [5, с. 103-108]
5. Хто написав твір « Чорна Рада?»: [4, с. 313-318], [3, с. 143, 88-91, 50-51]
6. Позначте засновників громадсько-культурного об'єднання «Руська трійця»: [5, с. 103-118]
7. Видатний український письменник, філософ, громадський та культурний діяч, найбільший поет в українській літературі другої половини ХІХ століття, автор збірки «З вершин і низин» : [1, с. 15, 24, 128-131, 157-159]
8. Відомий український поет і драматург періоду національно-культурного відродження, автор п'єс «Наталка-Полтавка», «Москаль-чарівник»: [2, с. 243-252], [3, с. 118, 134, 128-131, 110-111]
9. Позначте назву першої партії, яка виникла на підросійській Україні: [4, с. 185-193], [3, с. 170-171]
10. Столипінська аграрна реформа (1906-1911 р.р.): [5, с. 139-154], [4, с. 346-375]
11. Партією наддніпрянської України, яка обстоювала ідею самостійності України, була: [5, с. 108]
12. Суть трагедії українського народу в роки Першої світової війни: [2, с. 266-270]
13. Вкажіть правильні твердження про плани воюючих сторін щодо України в першій світовій війні (серпень 1914 – листопад 1918 р.) [5, с. 229-234], [4, с. 266-270]
14. Які органи влади утворилися в Україні після перемоги Лютневої революції (1917 р.): [4, с. 234-236], [3, с. 297-302]
15. Який з чотирьох Універсалів УЦР проголосив Україну незалежною, вільною, самостійною, суверенною державою: [3, с. 241-243], [4, с. 308-3012]
16. Ядром уряду Павла Скоропадського були: [5, с. 244-248],
17. В опозиції до гетьманату П. Скоропадського були: [5, с. 134-138], [3, с. 313-314]
18. Директорія УНР утворилась: [2, с. 248-265], [4, с. 325-328]
19. В якій сфері діяльності урядом гетьмана П. Скоропадського досягнуто найбільших успіхів?: [5, с. 244-248], [4, с. 318-319]
20. Який з Універсалів проголосив Українську Народну Республіку (УНР) :

21. Умова Брестського мирного договору УНР з державами німецько-австрійського блоку : [5,с.238-242], [4,с.306-308]
 . [5. с.241-243], [3. с.308-312]
- 22.Позначте, коли була утворена Українська Центральна Рада: [2. с.234-236]
- 23.Суть кризових явищ у сільськогосподарському виробництві, пов'язаних з насильницькою колективізацією. [4,с.268-269], [3,с.132-133]
24. Пакт «Молотова-Ріббентропа» було підписано: [4,с.356-395], [3,с.480-484]
25. Відповідно до таємного протоколу (додатку до пакту) межа сфер інтересів Німеччини і СРСР проходила приблизно по лінії рік: [4,с.306-315], [5,с.381-389]
- 26.Позначте подію, яка збіглася в часі з добою Директорії УНР: [2,с.106-115], [3,с.170-174]
27. Позначте дату X з'їзду РКП(б), який прийняв рішення про запровадження НЕПУ: [5,с.268-269], [3,с.332-333]
- 28.Суть політики «українізації» в галузі культури та мови сер. 20-х років ХХ ст.: (5,с.272-276), [4,с.342-352]
 .
- 29.Позначте назву більшовитської України у 1919 р. [2,с.238-242], [3. с.306-308]
30. Коли утворився СРСР: [5,с.266-272], [4,с.329-332]
31. Радянська модернізація України тривала: [3,с.279-281], [4,с.354-358]
32. В результаті успішного проведення в 1944 р. радянськими військами Корсунь-Шевченківської наступальної операції створено сприятливі умови для: [4,с.396-405]
33. Видатним представником радянського партизанського руху в роки Великої Вітчизняної війни був: [5,с.321-334], [3,с.389-395]
- 34.Яка подія війни відбулась упродовж 1944 р. на території України?: [4,с.334-340], [5,с.396-400]
 .
35. Якими були плани фашистської Німеччини щодо України?: [4,с.321-334], [2,с.389-395]
36. Німецька агресія проти Польщі розпочалася : [4,с.306-315], [3,с.380-384]
- 37.Проект онімечення та колонізації України на перспективу був розроблений: [5,с.180-184]
38. Позначте, коли відбулася битва за Дніпро .: [4,с.396-400]
39. Коли був узятий курс на перебудову: [3,с.280-295]
- 40.В якому році розпався Радянський Союз: [3,с.138-209]
41. Акт проголошення незалежності України було прийнято: [3.с.186-195]
42. В якому році було прийнято закон про державну мову? [4,с.416-432]
43. Позначте назву політичного явища, коли мільйони українців стали на захист своїх прав під час президентських виборів 2004 року: [2,с.434-459]
- 44.Хто був першим президентом незалежної України: [2,с.417-425]
45. Коли відбулась «революція гідності»: [4.с.478-492]

4.4 Тестові завдання до іспиту.

Тестові завдання екзаменаційних білетів являють собою міксовані варіанти тестових завдань розділів **4.1, 4.2, 4.3,4,4** із відповідними посиланнями на правильні відповіді за списком основної літератури.

5. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Основна :

1. Глушкова Н.М. Історія української культури. Конспект лекцій. - Одеса. «ТЕС». 2012.-150с.
2. Історія України. Відп.ред. Ю. Сливка; керівник авт.кол. Ю. Зайцев. – Вид. 4-те. – Львів: світ, 2003. – 520с. з іл.
3. Савченко Н.М., Подольський М.К. Історія України: модульний курс. Навчальний посібник. - Київ, Центр навчальної літератури, 2006.- 543с.
4. Історія України та історія української культури: Конспект лекцій. /Краснянська Н.Д., Слободянюк О.Р. Одеський державний екологічний університет. – Одеса, 2018. 530 с.
5. Світлична В.В. Історія України: Навч. посіб./За ред. Ю.М.Алексєєва. – 3-є вид. – К.: «Каравела», 2006. – 588 с.

Додаткова:

- 1.Влялько В.А. Історія України (терміни і поняття): Навч. посібник. - Одеса: Екологія, 2006.- 26с.
- 2.Нагайник В.А. Визвольна війна українського народу середина сер. XVII ст. Утворення національної Козацької держави: Електронна версія конспекту лекцій з дисципліни «Історія України». – Одеса: ОДЕКУ, 2009. – 60 с.
3. Нагайник В.А. Витоки українського народу. Східнослов'янська держава Київська Русь: Електронна версія конспекту лекцій з дисципліни «Історія України». – 2-е вид., перероб. і доп. – Одеса: ОДЕКУ, 2008. – 88 с.
4. Влялько В.А., Довженко Л.В. Історія українських земель у II-й половині XII - I-й половині XIV ст. ст. Галицько-Волинська держава: Конспект лекції з дисципліни «Історія України». - Одеса: ОГМІ, 1999.
5. Нагайник В.А., Влялько В.А. Українські землі у складі Польського королівства і Великого князівства Литовського та їх об'єднаної держави Речі Посполитої: Конспект лекції – Одеса: ОДЕКУ, 2002. – 82 с. – (електронна версія).
6. Бойко О.Д. Історія України: Посібник. – Київ: Видавничий центр «Академія», 2002. – 856с.
7. Субтельний О. Україна: Історія: навчальний посібник / О.Субтельний. – 3-є вид. перероб. і доп. – Київ: Либідь, 1996. – 720 с.
- 8.Влялько В.А. Україна між двома війнами (1921-1939 рр.): Конспект лекцій. – Одеса: Вид-во «ТЭС», 2011. – 45 с. – (електронна версія).
- 9.Нагайник В.А.Україна в роки Другої світової війни та її складової частини – Великої Вітчизняної (1939-1945): Конспект лекції з дисципліни «Історія України». – Одеса: ОДЕКУ, 2013.– 151 с. – (електронний варіант).

Зазначена навчальна і методична література з дисципліни «Історія та культура України» є в наявності у бібліотеці університету та в електронному вигляді на кафедрі українознавства та соціальних наук.

Інформаційні ресурси

www.eprints.library.odetu.edu.ua

www.ukrsoc.blogspot.com

www.dpt19.odetu.edu.ua